

3. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). Mental Health and Psychosocial Support for Staff, Volunteers and Communities in an Outbreak of Novel Coronavirus. IFRC: Hong Kong, 2020.

4. ONG Inclusiva. Recommendations for health protection of people with disabilities during outbreaks: Lessons learned from the 2019 Novel Coronavirus. ONG Inclusiva, 2020.

5. Andreeva N., Ryazanova L., Ledova L., Trilisenko L., Kulakovskaya T. Stress Resistance of *Saccharomyces cerevisiae*. Strains Overexpressing Yeast Polyphosphatases. Stresses. 2022. Vol. 2(1). P. 17-25. URL: <https://www.mdpi.com/2673-7140/2/1/2>

Надія Олійник

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови

Тернопільського національного медичного університету

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ – ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО МЕДИКА

Актуальним питанням модернізації сучасної вищої освіти є компетентнісний підхід, що передбачає спрямування освітнього процесу на формування, розвиток, удосконалення базових компетенцій особистості, тобто здатності, спроможності самостійно вирішувати завдання у різних сферах життєдіяльності на основі теоретичних знань, практичних умінь і навичок, досвіду, цінностей, здібностей, отриманих завдяки навчальній діяльності.

Одним із критеріїв якісної підготовки фахівців у медичних університетах виокремлюємо професійну компетентність – спроможність кваліфіковано здійснювати професійну діяльність, якісно виконувати поставлені завдання. Професійне спрямування майбутніх лікарів здійснюється не лише у процесі

засвоєння спеціальних дисциплін, а й під час вивчення гуманітарних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням та інших вибірових дисциплін на кафедрі української мови.

Однією з передумов формування професійної компетентності є формування комунікативної компетенції, оскільки мова є одним із основних інструментів професійної діяльності медичного працівника. У наш час висококваліфікований спеціаліст повинен мати глибокі фахові знання, високу загальну і мовну культуру, уміти спілкуватися з пацієнтами і колегами під час клінічної практики, висловлюватися правильно, точно, чітко, логічно, уміти грамотно писати і знати основні вимоги до ведення ділової і професійної документації.

Основними складовими комунікативної компетенції є:

- мовна компетенція, тобто знання учасниками комунікації норм та правил сучасної літературної мови і вміле використання їх у продукуванні висловлювань [1, с. 13]. Виділяють такі її складові: лексична, граматична, семантична, фонологічна, орфографічна, орфоепічна, пунктуаційна компетенції.

- Мовленнєва компетенція – це наявність мовленнєвих умінь, що визначають мовленнєву поведінку, тобто здатність сприймати, розуміти, створювати, відтворювати, використовувати мовні форми в різних ситуаціях спілкування, зрозуміло, логічно і послідовно висловлювати свої думки. Саме мовленнєві вміння охоплюють уміння говорити, слухати, читати і писати [2].

- Соціокультурна компетенція, тобто певний об'єм знань про соціокультурну специфіку країни, мова якої вивчається, обізнаність у міжкультурній взаємодії, бажання спілкуватися, бути упевненим у собі співрозмовником, уміти орієнтуватися у потоці інформації.

- Навчально-пізнавальна компетенція – це засвоєння навчального матеріалу через задоволення пізнавальних потреб особистості, набуття практичних навичок у спілкуванні між собою, обмін набутим досвідом.

Отже, комунікативна компетенція – це оволодіння усіма видами мовленнєвої діяльності, культурою усного та писемного мовлення, уміння і навички взаємодіяти з оточуючими людьми, виконувати різноманітні соціальні

ролі, використовувати мову в різних сферах і ситуаціях, тобто, це вміння спілкуватися.

Викладачі кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету розробляють навчальні курси з української мови саме для формування комунікативної компетенції з метою опанування усіма видами мовленнєвої діяльності, засвоєння необхідного обсягу знань з мови, набуття певного соціального досвіду.

Основним завданням вивчення української мови у медичному закладі вищої освіти є формування у студентів власної мовленнєвої поведінки, заохочення майбутніх медиків удосконалювати знання з рідної мови для встановлення соціальних контактів, використання мови у різноманітних реальних комунікаціях та ін.

На практичних заняттях з української мови за професійним спрямуванням комунікативна компетенція реалізується через комунікативну поведінку викладача, активну і вмотивовану поведінку студента, використання мовленнєвих засобів, життєво важливих або професійно спрямованих ситуацій спілкування, предметів обговорення. Важливо також, окрім індивідуальної роботи зі студентом, організовувати спільну діяльність, працювати в мобільних групах, створювати спільні проєкти, уміти їх презентувати групі, використовувати сюжетно-рольові ігри, у яких студенти обирають собі певні соціальні ролі і діють від їх імені. При цьому студенти висловлюють свої погляди, почуття, емоції, налагоджують контакти з одногрупниками, самостійно обирають види діяльності, вчаться домовлятися між собою: один робить презентацію, другий шукає матеріали, третій буде представляти спільний проєкт і т. д.. Граматичний матеріал і робота з ним також здійснюється у контексті вирішення мовленнєвих завдань. У такий спосіб формується граматична компетенція, що базується на умінні користуватися граматичними ресурсами української мови (словотвірні одиниці, способи словотворення, морфологічні одиниці, категорії і форми, синтаксичні одиниці й категорії), що необхідно для розуміння й продукування текстів у різних сферах діяльності [2].

Мовленнєва компетенція формується на заняттях з української мови за професійним спрямуванням через говоріння – активний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує усне спілкування у формі діалогічного і монологічного мовлення. Використовується при спілкуванні на заняттях підготовлене мовлення і непідготовлене (спонтанне) мовлення. Підготовлене мовлення – це публічний виступ, доповідь за певною тематикою, який готує студент заздалегідь, відповідь на теоретичне питання чи домашнє завдання. Непідготовлене мовлення вимагає від студента певного рівня володіння мовою і інтелектуального розвитку, вміння логічно будувати мовні конструкції і загальний контекст бесіди.

Вважаємо, що формування комунікативної компетенції в майбутніх медиків є важливою складовою професійної мовнокомунікативної компетенції. Це, насамперед, професійні знання і практичні навички в поєднанні із вихованням, загальною культурою людини, її вмінням спілкуватися, орієнтуватися в навколишньому середовищі. Комунікативна компетенція відіграє вирішальну роль у становленні успішного спеціаліста, допомагає у спілкуванні між лікарем, пацієнтом та родичами, унеможливорює конфліктні ситуації, покращує надання якісних медичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
2. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник / С. М. Луцак та ін. ; за ред. С. М. Луцак. К. : ВСВ «Медицина», 2017. 360 с.